

TARKASTUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 2/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talous- arvioksi vuodelle 2015

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 23 päivänä syyskuuta 2014 lähettänyt hallituksen esityksen eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2015 (HE 131/2014 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvalio-

kuntaan. Eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 3 momentin nojalla tarkastusvaliokunta on päättänyt antaa toimialaansa koskevan lausunnon talousarvioesityksestä valtiovarainvaliokunnalle.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Tarkastusvaliokunta piti lausunnossaan (TrVL 4/2012 vp — VNS 1/2012 vp) perusteettomana ja eduskunnan todellista budjettivaltaa kaventavana sitä, että toimitilojen indeksikorotusten tekemättä jättämisestä aiheutuvat kustannuspaineet ja niiden vaikutus toimintaedellytyksiin jäävät eduskunnalle näkymättömiksi. Tarkastusvaliokunta esitti mietinnössään (TrVM 5/2014 vp — M 4/2014 vp), että indeksikorotukset on useimmiten jouduttu maksamaan muista toimintamenoista ja toimintamenojen supistumisen vuoksi on jouduttu myös käyttämään yt-menettelyä ja irtisanomaan henkilöstöä. Valtionhallinnon virastot eivät voi vaikuttaa myöskään sähkön ja muun energian tai kiinteistöhuoltopalvelujen hintojen yleiseen nousuun.

Hallitus päätti tehdä kehyspäätöksen yhteydessä keväällä 2014 vuosittain virastojen toimintamäärärahoihin toimitilamenojen indeksikorotuksia vastaavan laskennallisen lisäyksen, jonka seurauksena vuonna 2015 osa viras-

toista saa osittaisen korvauksen, osa jää ilman ja osa jopa menettää.

Valtiovarainministeriön budjettiosaston 29.4.2014 antamassa ohjeessa (Vuokramenojen indeksikorotukset ja toimintameno säästöt TAE2015) todetaan: "Jotta kehyspäätöksessä mainittu 0,5 %:n leikkaukseen johtava toimintamenojen vähennys toteutuisi, on määrärahoja leikattava siten, että leikkauksella voidaan kat-
taa 0,5 %:n vaikutuksen lisäksi vuokrien indeksikorotuksiin budjetoitavan määrärahan lisäys (n. 8,6 milj. euroa). Tämä leikkaus on toteutettu siten, että kunkin viraston toimintamenoista on vähennetty 0,5 %:n säästö ja sen lisäksi kunkin viraston osuutta virastojen toimintamenojen yhteismäärästä vastaava osuus vuokrien indeksikorotusten yhteismäärästä." Tarkastusvaliokunta kiinnitti mietinnössään (TrVM 5/2014 vp — M 4/2014 vp) huomiota tekstin vaikeaselkoisuuteen ja totesi, että ohjeet tulee kirjoittaa selkeästi ja ymmärrettävästi.

Tarkastusvaliokunta piti mietinnössään (TrVM 5/2014 vp — M 4/2014 vp) myönteise-

nä sitä, että indeksikorotukset tulevat jatkossa budjetissa näkyviin. Valiokunta on nyt käynyt läpi valtion talousarvioesityksen 2015 indeksikorotuksia koskevilta osilta ja toteaa, että tietoja on esitetty yli 750 sivun alueella 75 tilivirastosta. Niiden käyttäminen eduskunnan päätöksentössä edellyttää työlästä tietojen kokoamista.

Valtiovarainministeriön ohjeen mukaan vuokrien indeksikorotuksia tasataan valtionhallinnon sisällä siten, että hallinnonalat tai virastot, joilla vuokramenojen osuus toimintamenoista on yli 8,7 %, saavat osittaisen kompensaa-

tion indeksikorotuksista. Jos vuokrien osuus on alle 8,7 % toimintamenoista, ovat indeksikorotuksiin kohdentuvat leikkaukset indeksikorotuksia suuremmat.

Valtion talousarvioesityksen 2015 mukaan koko valtionhallinnon vuokrien indeksikorotukset ovat noin 7,8 milj. euroa ja indeksikorotuksista johtuvat leikkaukset eli tehdyt säästöt liki 8,5 milj. euroa. Talousarvioesityksestä tehdyn taulukon perusteella valiokunnan käsitys on, että koko valtionhallinnossa tuloksena on 647 000 euron lisäsäästö.

Vuokramenojen indeksikorotuksen korvaaminen valtion talousarvioesityksessä 2015 hallinnonaloittain ja koko valtion hallinnossa

Hallinnonala	Vuokramenojen indeksikorotus (1 000 euroa)	Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö (1 000 euroa)	Indeksikorotusten ja säästön yhteisvaikutus (1 000 euroa)
Valtioneuvoston kanslia	86	-44	42
Oikeuskanslerin virasto	4	-5	-1
Ulkoasiainministeriön hallinnonala	229	-280	-51
Oikeusministeriön hallinnonala	1 488	-1 040	448
Sisäministeriön hallinnonala	1 289	-1 502	-213
Puolustusministeriön hallinnonala	1 969	-2 587	-618
Valtiovarainministeriön hallinnonala	935	-1 099	-164
Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	472	-262	210
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	309	-333	-24
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	189	-298	-109
Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	619	-746	-127
Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hallinnonala	175	-198	-23
Ympäristöministeriön hallinnonala	81	-98	-17
Valtionhallinto yhteensä	7 845	-8 492	-647

Vuokramenojen indeksikorotusten korvaaminen valtion talousarvioesityksessä 2015 tilivirastoittain eri hallinnonaloilla.

Hallinnonala	Vuokrameno- jen indeksi- korotus (1 000 euroa)	Vuokrameno- jen indeksi- korotusta vastaava säästö (1 000 euroa)	Indeksikoro- tuksen ja säästön yhteisvaiku- tus (1 000 euroa)
Valtioneuvoston kanslia	86	-44	42
Oikeuskanslerin virasto	4	-5	-1
Ulkoasiainministeriön hallinnonala	229	-280	-51
Oikeusministeriön hallinnonala			
Oikeusministeriö	41	-38	3
Lapsiasiavaltuutettu ym.	3	-6	-3
Oikeusrekisterikeskus	3	-5	-2
Saamelaiskulttuurikeskus ja Saamelaiskäräjät	37	0	37
Korkein oikeus	20	-13	7
Korkein hallinto-oikeus	18	-15	3
Muut tuomioistuimet	481	-343	138
Oikeusapu ym.	72	-85	-13
Ulosotto ja konkurssit	118	-148	-30
Syyttäjälaitos	56	-63	-7
Rikosseuraamuslaitos	639	-324	315
Yhteensä	1 488	-1 040	448
Sisäministeriön hallinnonala			
Sisäministeriö	41	-31	10
Poliisitoimi	840	-1 020	-180
Rajavartiolaitos	259	-321	-62
Pelastustoimi	33	-18	15
Hätäkeskuslaitos	83	-75	8
Vastaanottokeskukset ja Maahanmuuttovirasto	33	-37	-4
Yhteensä	1 289	-1 502	-213
Puolustusministeriön hallinnonala			
Puolustusministeriö	20	-28	-8
Sotilaallinen maanpuolustus	1 949	-2 559	-610
Yhteensä	1 969	-2 587	-618

Vuokramenojen indeksikorotusten korvaaminen valtion talousarvioesityksessä 2015 tilivirastoittain eri hallinnonaloilla.

Hallinnonala	Vuokrameno- jen indeksi- korotus (1 000 euroa)	Vuokrameno- jen indeksi- korotusta vastaava säästö (1 000 euroa)	Indeksikoro- tuksen ja säästön yhteisvaiku- tus (1 000 euroa)
Valtiovarainministeriön hallinnonala			
Valtiovarainministeriö	55	-54	1
Verohallinto	426	-564	-138
Tulli	188	-226	-38
Valtiokonttori	35	-41	-6
Valtiovarain controller -toiminto	ei tietoa	(-2)	ei tietoa
Tilastokeskus	63	-72	-9
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus	5	-6	-1
Väestörekisterikeskus	4	-11	-7
Aluehallintovirastot	109	-81	28
Maistraatit	50	-44	6
Yhteensä	935	-1 099	-164
Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala			
Opetus- ja kulttuuriministeriö	48	-38	10
Opetushallitus	19	-28	-9
CIMO	7	-12	-5
Valtion yleissivistävä koulutus	124	-70	54
Ylioppilastutkintolautakunta	1	-3	-2
Valtion ammatillinen koulutus	30	-12	18
Suomen Akatemia	19	-17	3
Arkistolaitos	104	-26	78
Kotimaisten kielten keskus	7	-2	5
Varastokirjasto	9	-3	6
Opintotuen muutoksenhakulautakunta	1	-1	0
Taiteen edistämiskeskus	6	-6	0
Suomenlinnan hoitokunta	ei tietoa	(-3)	ei tietoa
Museovirasto	75	-26	49
Näkövammaisten kirjasto	5	-8	-3
Kansallinen audiovisuaalinen instituutti	17	-10	7
Yhteensä	472	-262	210

Vuokramenojen indeksikorotusten korvaaminen valtion talousarvioesityksessä 2015 tilivirastoittain eri hallinnonaloilla.

Hallinnonala	Vuokrameno- jen indeksi- korotus (1 000 euroa)	Vuokrameno- jen indeksi- korotusta vastaava säästö (1 000 euroa)	Indeksikoro- tuksen ja säästön yhteisvaiku- tus (1 000 euroa)
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala			
Maa- ja metsätalousministeriö	38	-41	-3
Luonnonvarakeskus	138	-124	14
Elintarviketurvallisuusvirasto	61	-57	4
Maaseutuvirasto	13	-33	-20
Maanmittauslaitos	59	-78	-19
Yhteensä	309	-333	-24
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala			
Liikenne- ja viestintäministeriö	32	-29	3
Liikennevirasto	61	-115	-54
Liikenteen turvallisuusvirasto	23	-72	-49
Viestintävirasto	17	-17	0
Ilmatieteen laitos	56	-65	-9
Yhteensä	189	-298	-109
Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala			
Työ- ja elinkeinoministeriö	73	-76	-3
ELY-keskukset	201	-294	-93
Geologian tutkimuskeskus	48	-51	-3
Innovaatiorahoituskeskus Tekes	29	-57	-28
Työ- ja elinkeinotoimistot	221	-212	9
Kilpailu- ja kuluttajavirasto	15	-15	0
Patentti- ja rekisterihallitus	3	-3	0
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto	20	-26	-6
Energiavirasto	9	-12	-3
Yhteensä	619	-746	-127
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala			
Sosiaali- ja terveysministeriö	44	-57	-13
Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta	4	-3	1
Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta	6	-6	0
Valtion mielisairaalat	1	-1	0
Valtion koulukodit	1	-1	0

Vuokramenojen indeksikorotusten korvaaminen valtion talousarvioesityksessä 2015 tilivirastoittain eri hallinnonaloilla.

Hallinnonala	Vuokrameno- jen indeksi- korotus (1 000 euroa)	Vuokrameno- jen indeksi- korotusta vastaava säästö (1 000 euroa)	Indeksikoro- tuksen ja säästön yhteisvaiku- tus (1 000 euroa)
Säteilyturvakeskus	16	-21	-5
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto	12	-16	-4
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus	6	-6	0
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos	85	-87	-2
Yhteensä	175	-198	-23
Ympäristöministeriön hallinnonala			
Ympäristöministeriö	37	-49	-12
Suomen ympäristökeskus	36	-42	-6
Asumisen rahoittamis- ja kehittämiskeskus	8	-7	1
Yhteensä	81	-98	-17

Hallinnonaloista vuokramenojen indeksikoro-
tuksia on korvattu osin valtioneuvoston kanslia-
le (49 %), opetus- ja kulttuuriministeriölle
(44 %) ja oikeusministeriölle (30 %). Kaikilla
muilla hallinnonaloilla vuokramenojen indeksi-
korotusten leikkaukset ovat indeksikoro-
tuksia suuremmat. Erityistiloista Saamelaiskulttuuri-
keskus ja Saamelaiskäräjät ovat ainoita, jotka
saavat indeksikoro-
tuksia täysimääräisinä. Vas-
taavasti Arkistolaitokselle korvataan 78 % ja
Museovirastolle 65 % indeksikoro-
tuksista, kun taas Tullilla ja Rajavartiolaitoksella indeksiko-
rotuksiin tehty leikkaus on indeksikoro-
tuksia suurempi.

Tarkastusvaliokunnan valtionhallinnolta mie-
tintöönsä (TrVM 5/2014 vp — M 4/2014 vp)
saamien tietojen mukaan toimitilakustannusten
osuus toimintamenoista oli puolestaan vuonna
2012 liikenne- ja viestintäministeriössä 5,3 %,
sosiaali- ja terveysministeriössä 8,7 % ja ylitti
kaikilla muilla hallinnonaloilla 8,7 %:n rajan.
Valiokunta toteaa, että epäselvyydet käsitteiden

käytössä (toimitilakustannukset vai toimitila-
vuokrat) ovat omiaan vaikeuttamaan tietojen
käyttöä eduskunnan päätöksenteossa.

Valiokunnan Ruotsiin suuntautuneella mat-
kalla (7.—8.10.2014) kävi ilmi, että siellä keski-
määräinen toimitilakustannusten osuus viran-
omaisten bruttokustannuksista oli vuonna 2013
valtiollisissa museoissa 25 %, yliopistoissa ja
korkeakouluissa sekä oikeuslaitoksessa 13 %,
poliisihallinnossa 9 % ja muussa valtionhallin-
nossa 6—8 %. Luvut ovat selvästi Suomea alhai-
sempia. Suomessa opetus- ja kulttuuriministe-
riön hallinnonalalla vastaava osuus oli vuonna
2012 keskimäärin 22 % ja esim. maatalousmu-
seo Sarkalla 64 % (TrVM 5/2014 vp —
M 4/2014 vp).

Lausunto

Lausuntonaan tarkastusvaliokunta esittää,

*että valtiovarainvaliokunta ottaa edel-
lä olevan huomioon.*

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Tuija Brax /vihr	Eero Lehti /kok
vpj.	Heli Paasio /sd	Mika Lintilä /kesk
jäs.	Sirkka-Liisa Anttila /kesk	Pirkko Ruohonen-Lerner /ps
	Katja Hänninen /vas	Matti Saarinen /sd.
	Olli Immonen /ps	

Valiokunnan sihteerinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Nora Grönholm
valiokuntaneuvos Matti Salminen.